

Ole Johannes Rusbak 3/7-1945

Disposisjon for politiforklaring

102428

Forholdet før okkupasjonen.

Herunder all utdannelse, også militær utdannelse. hovedtrekkene i siktedes arbeid (ikke for meget).

Inntekts- og formuesforhold.

både siste tid før krigen, under krigen og gjerne siste års skatteligning. (Også for hustruens vedk.) Er ektepakt opprettet ?

Forholdet under okkupasjonen.

1. Siktedes forhold under krigen i 1940.
2. Hva slags stillinger eller arbeid siktede har innehatt fra våpenstillstanden i 1940 til arrestasjonen.

Forholdet til NS.

Siktedes medlemskap, stilling og innsats i NS og lignende organisasjoner - NSH, hirdavdelinger, germanske SS o.l. foreninger.

Siktedes stilling til forskjellige næringsorganisasjoner, samband for vedk. fag osv.

Siktedes deltakelse i det off. liv., off. stillinger og ombud såvel i stat som kommune.

Siktedes deltakelse i idrettslag o.l. foreninger.

Siktedes eventuelle aktive deltakelse i krigen på tysk side.

I tilfelle medlemskap i NS er opphørt bes opplyst når og hvorledes.

u n t e r k i politiforklaringen.

Navn ✓
Yrke ✓
Bopæl ✓
Døpt og konfirmert ✓
Religion ✓
Medlem av NS.
Vernepliktige forhold
Fører kort
Straffet ✓
Norsk statsborger.
Gift med. ✓
Barn. ✓

Far, mor, søsken. ✓
Familiens forhold til NS.
Personlige forhold før okkupasjonen
---"--- ---"--- etter ---"---
Forhold til NS
Økonomiske forhold. Inntekt pr. 1.1.1940
og pr. 1.1.1945. Livsforsikring også for
kone og barn.
Løsøreforsikring.

XXXXXXXXXX

F O R K L A R I N G

fra Karl Johannes R u s t a d i anledning siktelse for lands-
svik.

Navn: Karl Johannes (Johs.) R u s t a d.

Yrke: Skogforvalter i Snåsa distrikt av Statens skogvesen.

Bopel: Snåsa, adr. Jørstad st.

Jeg er født 29. april 1893 i Antzirabe på Madagaskar av
gifte norske foreldre misjonsprest Anders Rustad og hustru
Emilie f. Tegneby. Døpt i Antzirabe på Madagaskar. Konfirmert
i Stavanger 1908.

Gift med Johanne Fredrikke f. Svendsen 23. august 1919 i
Fagerborg kirke i Oslo.

Barn: Anders Emil og Christiane Margrethe, begge født 11.
juni 1920 i Oslo.

Jeg tilhører statskirken.

Jeg er ikke straffet.

U t d a n n e l s e: Middelskoleeksamen tok jeg i 1908 i Stav-
anger. Eksamen artium på reallinjen i Oslo 1911.

Etter artium studerte 2 jeg først et år teologi ved Universi-
tetet (1911-1912). Derpå tok jeg krigsskolens fjerde avdeling
(1912-1913). Tjenestegjorde hele min verneplikt som vpl. sersjant
og offiser. Etter endt militærbutdannelse ble jeg utnevnt til vpl.
premierløytnant i Landvernet. Etter dette valgte jeg skogveien
som livsstilling og praktiserte i skogen forskjellige steder på
Østlandet i årene 1913-16. 1916-1919 gjennomgikk jeg skogbruks-
avdelingen ved Norges Landbrukshøyskole.

Stillinger: Like etter eksamen fra Landbrukshøyskolen overtok jeg
stillingen som lærer ved Statens skogskole, Steinkjer og assistent
ved Innherad skogforvaltning samme sted. Denne stilling innehad-
de jeg til 22. mai 1941, da jeg overtok min nåværende stilling
som skogforvalter i Snåsa.

I den tid jeg var ved skogskolen innehadde jeg for kortere
og lengere tidsrum skogforvalterstillingene ved Innherad, Stjør-
og Verdal og Fosen skogforvaltninger. Fra 1924 til 1940 var jeg
også lærer ved Steinkjer tekniske aftenskole.

I min fritid har jeg arbeidet for og blant ungdommen.

I n n t e k t s o g f o r m u e s f o r h o l d:

F ø r h o l d u n d e r ø k k u p a s j ø n e n: Ved krigens utbrudd høsten 1939 ble min avdeling -Sønherdland bataljon- mobilisert. Jeg møtte i Bergen som nestkommanderende i et landvernskompani. Da avdelingen var oppstilt og skulle dra i stilling på en befestet øy utenfor Bergen, ble jeg etter henstilling fra Landbruksdepartementet permittert med ordre om straks å melde meg tilbake i min sivile stilling.

Senere kom det en bestemmelse om at skog- muligens også landbruksfunksjonærer over (jeg mener å huske) 45 år ikke skulle møte ved militær innkallelse uten etter spesiell ordre.

Da kr-igen brøt ut i Norge, meldte jeg meg derfor ikke til min avdeling -dette var forøvrig umulig p.g.a. forholdene-.

Da det imidlertid dro ut før jeg fikk noen oppgave og etter at jeg heller ikke kunne gjøre mer nytte for meg ved istandsettingen av lasarett på Skogskolen, meldte jeg meg til tjeneste gjennom politiet i Steinkjer, så jeg kunne få noe å gjøre inntil annen ordre kom.

Min første oppgave var å bringe en hemmelig ordre (beskjed) fra politiet i Steinkjer til brigadens hovedkvarter, som da var i Kvam.

Senere fikk jeg av sorenskriver Lindboe, som var utnevnt til krigsdommer, i oppdrag å opprette en samlingsleir for de personer, der som følge av sin tyske opprinnelse o.a. skulle interneres. Etter å ha konferert med brigaden og fylkesmannen bestemte jeg meg for å legge leiren i Harran. Leiren ble lagt i det nye banklokale og hus like ved. Da leiren var i orden, vaktmannskap oppnevnt og de første internerte ankommet, var min oppgave ferdig og jeg meldte meg tilbake.

Siden hadde jeg flere oppgaver. Bl.a. kjørte jeg 3 netter i trekk ruten Steinkjer-Snåsa-Grong-Namsos-Steinkjer for kontroll av posten. Etterpå oppholdt jeg meg, etter ordre fra fylkesmannen på Heia gjestgiveri til disposisjon for ham og brigaden. En dag fungerte jeg som tolk og sensor for en utenlandsk journalist (Formofoss).

Før om mulig å få istand en ordning så det kunne komme ut en avis for Namdal og Innherad fikk jeg i oppdrag å reise til Mosjøen. Jeg utførte oppdraget og hadde en masse aviser med til Harran, men da jeg fikk høre at engelskmennene hadde trukket seg tilbake og min plan falt i fisk.

Jeg bodde da på gården Moen i Harran. Her bodde jeg også noen dager etter at Trønedalgsstyrene hadde overgitt seg, til forholdene ble slik at jeg kunne melde meg tilbake i Steinkjer.

Herfra fulgte jeg først fylkesskogmesteren til Høylandet hvor han hadde et oppdrag å utføre og senere fulgte jeg skoginspektør Berger på en inspeksjonsreise til grensen av Nordland fylke.

Kommet heim herfra ble jeg tatt i et 4 timers forhør av det tyske politi på grunn av nevnte reiser. Jeg ble ikke arrestert, men der var en tid vakt ved skogskolen. Fra no av til begynnelsen av mai 1941 arbeidet jeg ved skogskolen. 22. mai overtok jeg stillingen som skogforvalter i Snåsa.

Som skogforvalter i Snåsa fikk jeg, foruten det vanlige arbeide, endel med tyskernes kjøp og rekvisisjoner av trevirke å gjøre:

1. Høsten 1943 ble det av Heeresbaudienststelle, Trondheim rekvisitert 9-10000 m³ tømmer til takspon. Dette skulle etter fylkesskogmesterens bestemmelse tas i Snåsa. H.B.D. (Heeresbaudienststelle, Drontheim) kom da til meg og ba meg vise ut virke og ordne med fordelingen. M.h.t. uttaking av felter og blinking m.m. viste jeg til herredskogmesteren, fordelingen foreslo jeg lagt til A/S Trelastomsetning, Snåsa idet jeg mente at det var heldig å få lagt alt arbeid innen bygda. Jeg hadde innstrykk av at alle var enig i dette.

Under hogsten av dette virke oppstod endel tvistigheter om

lønningene. Jeg tok da, av hensyn til skogsarbeiderne, etter godkjennelse av Skogdirektøren, på meg å kontrollere dette. Dette var et veldig arbeide, 14-16 timers vesentlig kontorarbeide pr. dag i ca. 3-4 måneder. Dette arbeide sprenget meg på (hjertet) og har siden ikke vært frisk.

Det oppstod seinere en tvist mellom HED og bøndene om betalingen av forskuddene for tømmerkjøpene. Da dette holdt på å ta en alvorlig vending, som lett kunne ha ført til kjedeligheter, tilbød jeg bøndene å reise til Trondheim å forhandle med tyskerne. Tilbudet ble mottatt og etters 3 dagers forhandlinger med HED og Reichskommissariats Forstabelleitung i Trondheim fikk jeg løst saken til bøndenes fulle tilfredshet.

Siden hadde jeg ikke noen befatning med denne sak. Som før nevnt fikk jeg for dette arbeid ca. kr. 350,00 . Godtgjørelsen ble bestemt av herr Skogdirektøren.

2. Elgjakten. Det neste arbeide hvor jeg fikk med tyskerne å gjøre var angående elgjakten.

Av elgjakten 1940 ble det ingen inntekt for bygda og kjøttet ble ikke godskrevet bygdas leveringskvote.

Dette fant jeg meningsløst da elgjakten representerte store verdier i denne forvaltning, og da elgjakten skulle begynne i 1941 forhandlet jeg med tyskerne om dette og oppnådde å få kontrollen med salget og levering av kjøttet. På denne måte reddet jeg flere tusen kroner hvert år for bygdene (fjellstyrene) og oppnådde også at kjøttet som ble levert ble godskrevet bygdene, hvorved kreaturbestanden kunne spares tilsvarende.

For dette arbeid hadde jeg ingen godtgjørelse.

3. Vedhogsten til Statsbanena. Denne skulle sortere under Statens skogforvaltere. Imidlertid hadde OT før jeg visste noe om dette, planlagt store hogster innen mitt distrikt. Disse hogster ville ha medført fullstendig ødeleggelse av flere verdifulle gårds-skoger. Ved et tilfelle fikk jeg unnerretning om disse planer og satte meg da straks i forbindelse med herr skogdirektøren og fylkesmann Eggen. Ved sistnevntes hjelp oppnådde jeg en utsettelse av hogsten og etter på flere møter å ha framstillet saken for bøndene, lykkedes det meg å få kontrollen og planleggingen av denne hogst. Mitt arbeide gikk så ut på å få hogsten fordelt på flest mulig steder og til offentlige og halvoffentlige skoger. Derved ble denne veldige avvirkning fordelt på så mange at den ville kunne gjennomføres uten varige skader på den enkeltes skog. For dette arbeid hadde jeg ingen betaling.

Ved siden av at jeg på alle måter har søkt å bedre skogsarbeidernes kår både lønns- og ernæringsmessig er dette mitt arbeide som skogforvalter under okkupasjonen.

F o r h o l d e t t i l N S: Den første kontakt jeg hadde med NS var da Idrettsforbundet ble oppløst. Selv om jeg på mange måter var enig i den nyordning, var jeg ikke enig i den måte forandringen ble gjennomført på. Da det ikke lykkedes meg å forandre noe her og jeg mente at det ville være til stor skade for ungdommen at idrettsarbeidet stanset, gikk jeg inn for at dette skulle fortsette. Jeg har aldri lagt noe politisk i mitt arbeide for idretten.

Da det ble nevnt at alt ungdomsarbeide skulle samles under et departement eller forbund, satte jeg meg i forbindelse med lederen av NSUF og ba om at speiderorganisasjonene ikke måtte oppløses og om å bli holdt unnerrettet om hvilke skritt det ble tatt overfor disse organisasjoner. Jeg fikk løfte om det. Det ble fra NS's side, så vidt jeg vet, ikke foretatt noe for å oppløse disse for-

bund (organisasjoner). Der ble imidlertid innledet forhandlinger om samarbeide. Under undtagelsestilstanden i Oslo ble imidlertid Norsk Speiderguttforbund m.fl. oppløst av Reichskommisar.

Da jeg innså at skulle jeg under de herskende forhold få utrette noe for ungdommen og skogsarbeiderne og da jeg var enig i NS program, som for meg samlet seg i NS motto "Orden, rettferd, fred", samtidig som det for meg så ut som NS var den eneste vei til atter å få Norge fritt, meldte jeg meg høsten 1941 inn i NS.

Da jeg av en av mine speiderkamerater ble bebreidet dette, med den begrunnelse at jeg kunne arbeide "loyalt" uten å være medlem, svarte jeg at denne "halvhet" ikke tiltalte meg og at vi på hver vår måte fikk arbeide for saken.

Først gått inn i NS arbeidet jeg aktivt for fremme av den sak jeg mente var rett og ble etter 1 års arbeid opptatt som medlem av KO.

At jeg no skal straffes for landssvik forstår jeg ikke, for hadde jeg et øyeblikk trodd at jeg svek mitt land ved mitt arbeid hadde jeg straks sluttet i NS, for hverken jeg selv eller noen av mine hadde noen som helt personlige fordeler av å være medlemmer av NS.

Mitt arbeid i NS har fra første stund av vært konsentrert om ungdomsarbeidet. Først som kretsungdomsleder i Inderøy og siden 1. april 1943 som fylkesungdomsleder i Nord-Trøndelag.

M.h.t. arbeidet som ungdomsleder vil jeg gjenta hva jeg har sagt til mange under krigen: Det var en forsettelse av mitt speiderarbeide med den forskjell at det no ble arbeidet mer på det nasjonale enn, som speiderne, på det internasjonale grunnlag.

En ting til må jeg kanskje nevne: Forholdet til fronttjenesten. Her har jeg alltid hevdet at dette ikke var noe for Ungdomsfylkingen, og intet medlem av denne organisasjon er hvor jeg har hatt avgjørelsen blitt permittert fra NSUF til fronttjeneste. Før sommeren 1944 ble det heller ikke fra kontoret i vårt fylke sendt noe propaganda for deltakelse her. Sommeren 1944, da kravet om Total innsats kom, ble de fra Oslo mottatte opprop ekspedert videre uten andre kommentarer enn at medlemmene ble bedt om å si fra hvorledes de ville gjøre sin innsats:

1. Fronttjeneste
2. Politiet o.l.
3. Partiarbeide (beredskapsavdelingen).

Til slutt vil jeg nevne at arbeidet i NSUF her i fylket er ledet fullt ut av meg og at mine underordnede kun har fulgt den linje jeg har pekt ut.

Min kone og 2 barn samt en nevne var medlemmer av NS ellers var hele familien utenfor.

Imherad Fangeleir, 3. juli 1945

Johs. Rustad (sign)
(Johs. Rustad)

P.S.

Jeg har vært medlem av NSH og Bondesambandet og Norsk Forstmannsforening. Hadde ingen tillitsverv der.

Til Frontkjemperkontoret har jeg ydet ialt ca. 100-200 kr. i bidrag.

D.S.